

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/879
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.2.2024/38
Karar Numarası : 2024/133
Başvuran : A. B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : İzmir 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın tutulduğu ceza infaz kurumunda, kendisiyle aynı koşuğa bulunan arkadaşının infaz ve koruma memurları tarafından darp edilerek ölümüne sebep olunduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. İzmir 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunduğunu, 15/8/2022 tarihinde barındırıldığı B-13 koğuşunda Hükümlü M. D.'nin infaz ve koruma memurları tarafından darp edildiğini, hastaneye götürüleceği söylenerek koğuştan alındığını ve bir daha kendisinden haber alamadıklarını,

b. Ertesi gün jandarmanın koğuşa gelerek fotoğraf çekip gittiğini, ilerleyen günlerde Kurum Müdürünün idari soruşturma maksatlı koğuşta bulunan bütün mahkûmların bilgi ve görüşüne başvurduğunu, M. D.'nin öldüğünü o esnada öğrendiklerini, bu olayın üzerinden aylar geçmesine rağmen cinayet vakasıyla ilgili olarak hiçbir adli tahkikat yapılmadığını, ifadelerine başvurulmadığını ve yaşanan bu olayın örtbas edildiğini iddia etmekte, gerekenin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap İzmir 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte;

a. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 36'ncı maddesi ile Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen "Kurumun tamamında her ay bir kez mutlaka arama yapılır." hükmü gereğince 2022 yılının ağustos ayında yapılması gereken genel arama için girilen B-13 koğuşunda plastik saklama kabından yapılmış el yapımı kuş kafesi bulunduğu, bahse konu eşyanın izinsiz bulundurulduğu ve amacı dışında kullanıldığı, bu sebeple alınmak istendiği, eşya sahibi hükümlü M. D.'nin bu duruma tehdit ve hakaretlerde bulunarak tepki gösterdiği, bunun üzerine odasından çıkarılan hükümlünün fenalaştığı ve Kurum sağlık personelinin ilk müdahaleyi yapmasının ardından hükümlünün Kampüs Devlet Hastanesine sevk edildiği fakat tüm tıbbi müdahalelere rağmen kurtarılamayarak vefat ettiği,

b. Olayla ilgili Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne 'vukuat bildirimini' yapıldığı, Aliğa Cumhuriyet Başsavcılığına derhal bilgi verilerek Cumhuriyet Savcısı ve doktor tarafından "ölü muayene

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

tutanağı” düzenlendiği, kesin ölüm nedeninin belirlenmesi için İzmir Adli Tıp Kurumu Grup Başkanlığına teslim edildiği, olayla ilgili olarak Aliğa Cumhuriyet Başsavcılığınca 2022/... sayılı dosya ile soruşturma başlatıldığı, ayrıca görevliler hakkında idari soruşturma da başlatılarak görevlendirilen Başkontrolör tarafından yerinde inceleme ve araştırmanın yapıldığı, kamera kayıtlarının incelendiği, personel ve mahpusların ifadelerine başvurulduğu ve olayla ilgili tüm bilgi ve belgelerin toplandığı; dolayısıyla hükümlü A. B.’nin dilekçesinde geçen “olayla ilgili hiçbir tahkikat yapılmadığı ve olayın örtbas edildiği” ifadesinin gerçeği yansıtmadığı,

c. Hükümlü A. B.’nin açık ceza infaz kurumuna gönderilme talebinde bulunduğu fakat aldığı disiplin cezaları ile diğer tutum ve davranışlarına yönelik servislerce hazırlanan raporlar neticesinde İdare ve Gözlem Kurulu tarafından açık ceza infaz kurumuna gönderilmesinin uygun olmadığına karar verildiği, yasal itiraz haklarını kullanan hükümlünün mahkemelerce de talebinin reddedildiği, buna bağlı olarak Kurum görevlilerine duyduğu öfke neticesinde gerçek dışı iddialarda bulunduğu,

ç. Ayrıca 24/4/2023 tarihinde annesi ile yaptığı görüşmede kurum görevlileri ve kurumun işleyişi hakkında asılsız iddialarda bulunarak karşısındaki kişiye “suç duyurusunda bulun, kafanda türet, değişik şeyler türet, söyle” şeklinde söylemlerde bulunduğu tespit edilerek tutanak altına alındığı,

d. Dilekçesinde kendisine şahit olarak gösterdiği mahpusların ifadelerini değiştirmek istedikleri, vermiş oldukları ifadelerde olayın hemen sonrasında ilk ifadeyi A. B.’nin verdiği, odaya döndüğünde onlara ne yönde ifade verecekleri konusunda baskı kurduğunu beyan ettikleri; sonuç olarak hükümlü A. B.’nin iftira atarak kurum personeli üzerinde baskı kurmayı amaçladığı ve bu şekilde kazanım elde etme gayreti içerisinde olduğu ifade edilmiştir.

4. Başvuran Kurumumuza gönderdiği görüş yazısında; arama esnasında yaşanan olayı gözleriyle görmediğini, olaya şahit diğer mahpusların kendisine aksettirdikleri doğrultusunda birtakım iddialarda bulunduğunu, tetkikler yapıldıktan ve ifadeleri okuduktan sonra gerçeğin farkına vardığını, bu süreçte kendisinin de kandırıldığını, dolayısıyla iddialarının gerçekte bağdaşmadığını, kendi hür iradesi ile başvurusundan vazgeçtiğini ifade etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir: “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1’inci maddesine göre; “Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

7. Mezkûr Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını

incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesi şoyledir: “(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

IV. DEğERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; zgrlğnden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal nleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Başvuran, kendisiyle aynı koğuşta bulunan M. D.’nin, genel arama esnasında çıkan tartışma sebebiyle infaz ve koruma memurları tarafından darp edilerek ölümüne sebep olunduğunu iddia etmiştir. Her ne kadar sonrasında iddiasından vazgeçtiğini belirtmiş olsa da; kötü muameleye bağlı olarak gelişen bir ölüm iddiasının varlığı ve başvuranın baskı altında kalarak iddiasından vazgeçme ihtimali sebebiyle inceleme sürecine devam edilmiştir.

12. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3’üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86). Değerlendirmeye alınacak bu unsurlara muamelenin amacı ve kastı ile ardındaki sebep de eklenebilir (AİHM, *Aksoy/Türkiye*, B. No:21987/93, 18/12/1996, para.64; *Eğmez/Kıbrıs*, B. No:30873/96, 21/12/2000, para. 78). Muamelenin heyecanın yükseldiği ve duygu yoğunluğunun olduğu bir anda meydana gelip gelmediği de göz önünde bulundurulmalıdır (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, para.83).

13. AİHM’e göre, cezaevinde güvenliği sağlamak, düzeni korumak ve suç işlenmesini önlemek için sınırları belli bazı durumlarda, iç hukuk hükümlerine uygun olarak ve kaçınılmaz olması ve aşırı olmaması koşuluyla fiziksel güce başvurulması kötü muamele teşkil etmez. (AİHM, *Ivan Vasilev/Bulgaristan*, B. No: 48130/99, 12/4/2007, para. 63; *Dedovskiy ve diğerleri/Rusya*, B. No: 7178/03, 15/8/2008, para. 82). Ayrıca kişinin kendi davranışından veya tutumundan dolayı fiziksel güce başvurmak kesinlikle zorunlu hle gelmedikçe bu tür fiiller prensip olarak Sözleşme’nin 3’üncü maddesinde belirtilen yasağı ihlal edecektir. Bu bağlamda AİHM, suçla mücadeleye özü inkr edilemez zorlukların, bireylerin vücut dokunulmazlığı açısından sağlanacak korumaya sınırlar koymasını haklı kılamayacağıını belirtmektedir (AİHM, *Ribitsch/Avusturya*, B. No: 18896/91,

4/12/1995, para. 38).

14. Kötü muameleye maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini de belirtmek gerekir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para.45). Bu husus kötü muamele mağduru olmasa bile kötü muamele denebilecek bir eylemin varlığını iddia eden kişiler için de geçerlidir.

15. AİHM, işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda “makul şüphe bulunmaması” ya da “bütün makul kuşkunun ötesinde” şeklinde bir kanıtlanma standardı uygulamakta; ancak bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

16. Somut olayda, genel arama esnasında M. D.’ye ait olan plastik saklama kabından yapılmış kuş kafesinin, infaz ve koruma memurları tarafından amacı dışında eşya kullanımı olarak değerlendirilerek oda dışına çıkarılmak istendiği, bu duruma adı geçen hükümlünün tepki göstermesi üzerine kendisinin odadan çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Odada bulunan hükümlülerden bazıları ilk ifadelerinde M. D.’nin infaz ve koruma memurları tarafından darp edildiğini belirtmiş fakat daha sonra ifadelerini değiştirerek başvuran A. B.’nin kendilerine baskı kurması sebebiyle bu şekilde ifade verdiklerini, aslında infaz ve koruma memurlarının M. D.’ye karşı darp içeren herhangi bir eylemde bulunmadığını belirtmişlerdir. Kişinin vefatının akabinde düzenlenen ölü muayene tutanağında herhangi bir darp izine rastlanmamakla birlikte kesin ölüm sebebi belirlenememiştir. Dosyanın gönderildiği İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığının düzenlediği otopsi raporunda ise kişinin travmatik bir tesirle öldüğünün tıbbi delillerinin bulunmadığı, kişinin ölümünün kalp damar hastalığı sonucu meydana gelmiş olduğu tespitinde bulunulduğu görülmektedir.

17. Muhatap Kurum tarafından gönderilen olay tarihine ait kamera görüntülerinde M. D.’nin 3 infaz koruma memuru tarafından tutularak koridorda götürüldüğü ve bir süre sonra fenalaşarak yere yığıldığı bunun üzerine önce Kurum sağlık personelinin hızlı bir şekilde müdahale ederek kalp masajı yaptıkları, ardından acil sağlık ekibinin 10 dakika içerisinde olay yerine intikal ederek müdahalede bulunduğu, sonrasında ambulansla hastaneye götürüldüğü görülmekte; söz konusu görüntülerden infaz ve koruma memurlarının farklı bir muamelede bulunduğuna ilişkin herhangi bir tespit yapmak mümkün görünmemektedir.

18. Anayasa Mahkemesi, işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin şikâyetlerin devletin negatif ve pozitif yükümlülükleri dikkate alınarak maddi ve usule ilişkin boyutları bakımından ayrı ayrı incelenmesi gerektiği yaklaşımına sahiptir. Devletin negatif yükümlülüğü, bireyleri işkence ya da insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye ya da cezaya tabi tutmama sorumluluğunu içerirken pozitif yükümlülük, hem bireyleri bu tür muamelelerden korumayı hem de etkili bir soruşturma yoluyla sorumluların tespiti ve cezalandırılmasını içermektedir. İşkence ve kötü muamele yasağının maddi boyutu, negatif yükümlülük ile önleyici yükümlülüğü kapsamaktadır. Pozitif yükümlülüğün iki unsurundan biri olan soruşturma yükümlülüğü ise usul boyutunu oluşturmaktadır (AYM, *C.K.*, B. No: 2013/8728, 15/12/2015, para.46).

19. Somut olayda, ölümün gerçekleşmesinin hemen ardından Muhatap Kurumun, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne vukuat bildiriminde bulunduğu ve Aliğa Cumhuriyet Başsavcılığına bilgi verdiği, Cumhuriyet Savcısı ve doktor tarafından ölü muayene tutanağının düzenlendiği, kesin ölüm nedeninin belirlenmesi için cesedin İzmir Adli Tıp Kurumu Grup Başkanlığına, oradan da İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığına teslim edildiği, olayla ilgili olarak Aliğa Cumhuriyet Başsavcılığınca 2022/... sayılı dosya ile soruşturma başlatıldığı, ayrıca görevliler hakkında idari soruşturma da başlatılarak görevlendirilen başkontrolör tarafından yerinde inceleme ve araştırmanın yapıldığı, kamera kayıtlarının incelendiği, personel ve mahpusların

ifadelerine başvurulduğu ve olayla ilgili tüm bilgi ve belgelerin toplandığı dosya içerisindeki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır.

20. Aliağa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütölen soruşturma sonucunda tespiti yapılan kamera görüntülerinde ve Adli Tıp Kurumu raporunda darp ve cebire ilişkin herhangi bir bulguya rastlanılmaması gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilmiştir. Bu bakımdan başvuranın iddialarının aksine, olayla ilgili şüphelerin ortadan kaldırılmasına yönelik etkin bir soruşturmanın yürütöldüğu anlaşılmaktadır.

21. Sonuç olarak; başvuru konusu kötü muamele iddiasının ispatına elverişli bir delil bulunmaması ve iddia konusu olaya ilişkin incelenen kamera görüntülerinde ve tutulan tutanaklarda kötü muamele teşkil eden bir vakaya rastlanılmamış olması sebebiyle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı, bu çerçevede kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmailAYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye